

ДОБРОЧЕСНЕ ОСВІТНЕ СЕРЕДОВИЩЕ – ЗАПОРУКА ЯКОСТІ ОСВІТИ

Гоц-Яковлєва О. В.

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільно-правових дисциплін і трудового права
імені професора О. І. Процевського,
голова Групи сприяння академічній доброчесності
Харківський національний педагогічний університет
імені Г. С. Сковороди
м. Харків, Україна*

«Академічна доброчесність є способом змінити цей світ. Але спочатку змініть університет, а вже потім – світ» – Юнгсуп Кім, учасник Конференції Міжнародного центру академічної доброчесності.

Але що таке університет? Це, перш за все, люди, які його наповнюють.

Кожна людина – особистість з певним рівнем виховання, життєвими принципами, моральними устоями тощо. Від цих якостей залежить поведінка людини в усіх сферах життя, особливо – в навчанні. І, зокрема, в додержанні принципів академічної доброчесності.

Говорячи про академічну доброчесність, слід зазначити, що сама вона виступає як принцип, як фундамент освіти, мета якої – створення довіри до результатів навчання та наукових досягнень. Якість освіти має важливе значення, оскільки від якості знань випускників навчальних закладів напряму залежить майбутнє нашого суспільства. Особливо, якщо ми говоримо про вищу освіту, де, наприклад, від якості знань студентів-медиків залежить життя їх майбутніх пацієнтів, а від студентів-правників – людській долі. Тому ключовою засадою якісної освіти є додержання всіма учасниками освітнього процесу принципів академічної доброчесності.

Саме поняття «академічна доброчесність» не з'явилося нещодавно. Воно здавна «витає» в стінах університетів всього світу. Але кожен може розуміти й тлумачити його по-різному, по-своєму (в силу зазначених вище особистих якостей – виховання, життєвих принципів тощо). Так, кожна людина ще зі школи знає прості істини: не можна списувати, не можна видавати чужі здобутки за свої тощо. Але, на жаль, поступово сталося так, що з тих чи інших причин академічна культура та правила поведінки були втраченими чи знищеними.

Думається, що така ситуація склалася, перед усім, через те, що відбулася певна підміна понять – замість отримання знань здобувачі хочуть отримати бали, а викладачі – замість розвитку освіти і науки прагнуть виконати умови контракту, рейтингу тощо. Як наслідок – в дію вступає принцип «всі засоби гарні, мета виправдовує засоби». Але, як влучно сказав в одному зі своїх виступів голова Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти Андрій Бутенко щодо студентської недоброчесності: «списана робота – це недотреновані мізки». Адже при виконанні будь-якої письмової роботи результатом мусить бути не «галочка», а певні знання та уміння, які будуть в подальшому застосовуватися на практиці. І цю думку треба доносити здобувачам ще з початкової школи. Що ж стосується недоброчесності серед викладачів, то тут слід пам'ятати, що порушення принципів доброчесності призводить до втрати репутації не тільки самого викладача, а й закладу освіти, де він працює, та, врешті-решт, і освіти в країні в цілому.

Для відновлення цінностей освіти загалом та вищої освіти зокрема, доброго ім'я студента чи науковця, поняття академічної доброчесності було визначено на законодавчому рівні. Так, в ч. 1 ст. 42 Закону України «Про освіту» законодавець визначив академічну доброчесність як «сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень» [1]. Тож, з моменту закріплення цієї категорії в законі, вона перестала бути лише в площині етики і моралі та перейшла до площини правової, з чітко визначеними тлумаченнями, правилами, критеріями, вимогами та, що важливо, санкціями. Саме на це, думається, треба звертати увагу учасників освітнього процесу, говорячи про важливість дотримання академічної доброчесності. Досягнення цивілізації можуть бути використані лише як допомога при створенні власного унікального «продукту» – реферату, наукової статті тощо. Як, наприклад, той же ChatGPT може допомогти скласти план письмової роботи. Але, незважаючи на свої можливості, він не мусить повністю брати на себе створення будь-яких робіт. Про наслідки такої «творчості» згадувалося вище.

Слід пам'ятати, що тепер академічна доброчесність є законною вимогою, мета якої – створення довіри до результатів навчання та наукових досягнень.

Список посилань

1. Про освіту. Закон України 5 вересня 2017 року. № 2145-VIII.
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.